

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Ba, ngày 17/02/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 344: Lập nguyện là trước tiên

Chúng ta tu hành, điều quan trọng nhất là phải lập nguyện. “*Lập nguyện*” là cách gọi trong nhà Phật, còn theo lẽ đời, đây chính là “*lập chí*”. Ở đời, nếu không lập chí thì cả đời chẳng thể thành tựu việc gì. Trong Phật pháp, các bậc Tổ sư Đại đức đã để lại nhiều tác phẩm khuyên bảo rằng lập nguyện là việc tiên quyết. Có nguyện ắt sẽ thành công. Thực tế những năm qua cho thấy, khi ta hướng đến một mục tiêu cụ thể và miệt mài thực hiện, ta đều đạt được kết quả. Ví dụ như việc trồng rau, trước đây tôi không hề biết làm, nhưng nhờ kiên trì mà dần dần tôi đã thấu hiểu nguyên lý và các quy tắc để thực hiện tốt công việc trồng trọt này.

Học Phật cũng vậy, chúng ta phải lập nguyện. Nguyện ước đầu tiên là trên cầu thành Phật, dưới hóa độ chúng sanh. Đây chính là bản nguyện cao cả nhất của những người tu học theo Phật pháp Đại thừa. Tuy nhiên, nhiều người học Phật lại thiếu đi tâm nguyện thành Phật và lòng luyện thương độ sanh. Trước đây, tôi có một người bạn cùng đi du học nước ngoài; sau khi tôi về nước, anh ở lại học tiếp thạc sĩ. Thế nhưng, dù đã hoàn thành việc học và trở về nhiều năm, anh vẫn chẳng có hoạt động gì đáng kể. Khi gặp lại, anh chia sẻ rằng mình học chỉ để thỏa mãn sự hiếu biết chứ không có ý định làm việc gì khác.

Trong khoảng thời gian đó, tôi đã dịch thuật được rất nhiều. Khi xem các tác phẩm ấy, những người bạn đồng môn đều vô cùng kinh ngạc khi biết tôi chính là Vọng Tây. Họ vốn hiểu rất rõ về tôi thời còn đi học: tôi lớn tuổi hơn, lại học chẳng bằng ai. Có một người bạn cùng giảng dạy với tôi, trình độ giao tiếp và sự hiểu biết của anh khiến tôi vô cùng ngưỡng mộ. Lúc đó tôi từng nghĩ: “*Sao anh ấy có thể giỏi như vậy, biết đến bao giờ mình mới có năng lực này?*” Thế rồi, ba, bốn hay năm năm sau, chính người bạn ấy lại đi tìm ông Vọng Tây, chứ không phải tìm tôi của ngày cũ. Anh ấy đã hết sức ngạc nhiên trước những gì tôi đã làm được. Thời điểm đó, tôi đã dịch được một nửa số đĩa giảng Kinh Vô Lượng Thọ lần thứ 10 của Hòa Thượng.

Người bạn ở lại học tiếp Thạc sĩ vốn là bạn thân của tôi. Qua câu chuyện của anh, tôi nhận thấy rằng dù học vị có cao đến đâu mà thiếu đi tâm lượng thì kiến thức ấy cũng trở nên vô ích và dần bị mai một. Vì vậy, việc lập nguyện, lập chí là vô cùng quan trọng để chúng ta có điểm tựa mà nỗ lực phấn đấu. Người thế gian vì muốn gây dựng gia đình, sự nghiệp nên họ dốc sức; còn chúng ta là những người học Phật, ta lập nguyện cứu giúp và phục vụ chúng sanh để lấy đó làm động lực cho chính mình. Nếu học Phật mà thiếu đi động lực, ta sẽ chẳng biết nương tựa vào đâu. Động lực cốt lõi thúc đẩy chúng ta chính là tâm nguyện thành Phật và lòng mong muốn hóa độ chúng sanh.

Hòa Thượng dạy rằng: ***“Bạn không có nguyện, vậy thì bạn làm sao có được thành tựu. Nguyện của bạn bao lớn thì bạn có thành tựu ngang ngửa. Nguyện và thành tựu sẽ ngang bằng. Thông thường người học Phật không có thành tựu là vì họ không có nguyện lực.”*** Nếu có nguyện lớn, ta sẽ đạt thành tựu lớn; nguyện nhỏ thì thành tựu nhỏ; còn không có nguyện thì chắc chắn chẳng thể thành công. Chẳng hạn, khi ta phát nguyện trở thành một nhà giáo giỏi, không phải ngày một ngày hai mà đạt được ngay, có khi phải mất ba đến năm năm sau tâm nguyện đó mới trở thành hiện thực.

Người ở đời không có thành tựu thường là do họ chẳng chịu lập chí. Nếu được hỏi: ***“Bạn có dự định gì cho tương lai không?”***, đa phần câu trả lời thường rất mơ hồ. Đó không phải là dự định thực tế mà chỉ là vọng tưởng, chẳng có điều gì đưa đến kết quả cụ thể. Nhiều người vừa mới bắt đầu đã vội bỏ cuộc. Vì sao vậy? Vì họ thấy khó khăn, thấy hiện tại chưa làm được nên quyết định dừng lại. Ngày tháng cứ thế trôi qua, năm năm, mười năm rồi cả cuộc đời chỉ sống trong ảo mộng. Rốt cuộc, ở thế gian họ chẳng thành tựu được gia đình hay sự nghiệp, mà trên con đường tu tập cũng không thu hái được kết quả gì. Nếu trong năm năm, mười năm ấy, chúng ta quyết chí nỗ lực hành động thì chắc chắn cuộc đời sẽ có sự chuyển biến tốt đẹp.

Một năm vừa qua đối với tôi thật chẳng dễ dàng, nhưng đó là chuyện riêng của bản thân nên tôi vẫn phải tự mình nỗ lực. Tôi từng nghĩ có lẽ mình chẳng thể vượt qua được tuổi 60, thế nhưng đến hôm nay, tôi đã chính thức bước sang tuổi 60 rồi. Khi chúng ta bớt đi nỗi lo toan cho riêng mình để dành tâm trí ấy lo nghĩ cho mọi người, thì đó chẳng phải là đã chuyển nghiệp lực thành nguyện lực rồi

sao? Chính vì vậy, Hòa Thượng khẳng định rằng nhiều người học Phật không thể thành tựu là do thiếu nguyện lực – tức là không có tâm vì người khác mà lo nghĩ. Người biết vì người mà lo nghĩ chính là người có tâm đồng với tâm của Phật, Bồ Tát; tuy thân vẫn là thân phàm phu đầy nghiệp chướng, nhưng tâm đã tương ứng với tâm của Phật và Bồ Tát.

Hòa Thượng dạy rằng: ***“Bạn hãy chú ý một chút, quan sát thấy nhiều người đến Phật đường lễ Phật và bạn thử hỏi họ xem vì sao họ lạy Phật? Vì sao họ đến Phật đường? Vì sao họ học Phật? Câu trả lời của họ sẽ là vì cầu bình an, vì cầu thăng quan phát tài, vì khỏe mạnh sống lâu. Nguyện của họ chỉ dừng lại ở đó.”*** Tâm nguyện của họ vốn nhỏ hẹp, còn chúng ta, dù không nói ra thì vẫn mong cầu một cuộc sống bình an, khỏe mạnh và trường thọ. Nhưng xét cho cùng, những điều đó có cần chúng ta phải cầu nguyện hay van xin không?

Thật ra là không cần! Dầu có cầu xin cũng chẳng được, bởi tất cả đều là phước báu nằm trong vận mệnh của mỗi người. Chẳng phải không cầu là không có, mà nếu trong mệnh đã có thì không cầu vẫn sẽ đến. Vậy làm sao để trong vận mệnh có được những điều đó? Chính là phải nỗ lực gieo nhân mỗi ngày. Tuy ta không mong cầu, nhưng sức khỏe, tuổi thọ, bình an và hạnh phúc đều sẽ tự khắc được an bài đầy đủ. Chẳng có vị thần linh nào đứng ra để thưởng hay phạt chúng ta cả.

Nhờ sự giáo hóa của Hòa Thượng mà nhiều năm qua tôi đã cố gắng thực hành. Dù trong quá trình làm, bản thân vẫn chưa đạt được sự tự tại vì tập khí xấu ác của chúng sanh vẫn còn y nguyên, nên mỗi ngày tôi đều phải nỗ lực vượt qua chúng để hoàn thành các công việc cần thiết. Ai trong chúng ta cũng giống nhau ở những tập khí lâu đời như lười biếng, chểnh mảng và nhếch nhác; thế nên bản thân tôi cũng đang phải cố gắng từng ngày chứ chẳng hề dễ dàng. Dầu tôi làm chưa thật tốt, còn phải phấn đấu nhiều, nhưng kết quả gặt hái được đã rất nhiều màu.

Là người học Phật, chúng ta thấu hiểu luật nhân quả: gieo nhân nào thì gặt quả đó. Hòa Thượng từng nói rằng chỉ sợ chúng ta không phát tâm làm, còn nếu đã phát tâm thì Phật Bồ Tát sẽ gia trì, Long Thiên Thiện Thần sẽ ủng hộ, thậm chí đến cả oan gia trái chủ cũng sẽ tác thành cho ta. Vì sao vậy? Vì họ biết rõ việc

chúng ta làm là vì lợi ích của chúng sanh chứ không phải vì tư lợi; mà khi chúng sanh được lợi lạc thì chính họ cũng sẽ được hưởng phần lợi ích đó.

Hòa Thượng kể rằng: ***“Ngày xưa khi tôi chưa học Phật, bộ sách đầu tiên mà tôi xem chính là Pháp Bảo Đàn Kinh. Trong một kỳ nghỉ, khi đến thăm nhà một người bạn và nhìn thấy cuốn kinh này trên kệ sách, tôi đã đọc xong chỉ trong ba ngày. Trong Pháp Bảo Đàn Kinh, Lục Tổ đã thưa với Ngũ Tổ rằng: “Con đến đây để làm Phật”. Khi đọc đến lời này của Lục Tổ, tôi đã vô cùng chấn động: học Phật chính là để làm Phật. Vậy mỗi chúng ta ngồi đây, có ai phát nguyện học Phật để làm Phật hay không? Suốt cuộc đời học tập, tôi thấy chỉ có mình Lục Tổ Huệ Năng là khác biệt, bởi chỉ riêng Ngài mới dám quả quyết thưa với Ngũ Tổ rằng mình đến để làm Phật.”***

Giống như câu chuyện của Hòa Thượng khi xưa đến Đài Trung, Ngài kể rằng mình đã trải qua khoảng thời gian đầy thử thách. Một mặt, vị Thầy tiếp nhận Ngài vào học, nhưng mặt khác, những người xung quanh lại tìm mọi cách cản trở. Tuy khó khăn là vậy, Hòa Thượng vẫn khẳng định mục đích duy nhất của Ngài là đến để học tập. Khi nào học xong, không đợi họ đuổi Ngài mới đi; còn nếu chưa học xong, dù gian khổ hay chướng ngại thế nào Ngài cũng nhẫn chịu, quyết không để tâm nguyện thân cận cư sĩ Lý Bình Nam bị phai nhạt. Kết quả là Ngài đã theo học cụ Lý suốt mười năm. Đó chính là minh chứng cho việc lập chí và lập nguyện của Hòa Thượng.

Vì vậy, trong tu học, quan trọng nhất là phải lập nguyện: có nguyện làm Phật mới thành được Phật, có tâm hướng Thánh Hiền mới trở thành bậc Thánh Hiền. Đây không phải là tham vọng viển vông hay trèo cao. Hòa Thượng tiếp lời: ***“Trong miệng bạn luôn nói muốn liễu thoát sanh tử, bạn muốn vãng sanh Thế giới Tây Phương Cực Lạc nhưng tại sao bạn không thể vãng sanh? Vì bạn không có tâm muốn làm Phật.”*** Dẫu miệng nói muốn thoát ly sinh tử, nhưng lời nói và hành động vẫn theo thói phàm phu, ngày ngày vẫn chạy theo danh lợi ảo huyền và chìm trong tham, sân, si.

Một khi đã phát tâm làm Phật, những tập khí ấy sẽ tự khắc tan biến. Dù phiền não có dấy khởi, chúng ta cũng sẽ nhận diện được từ xa để ngăn chặn ngay từ trong trứng nước, không cho phép chúng biến thành hành động hay tạo tác sai

làm. Nếu không sớm nhận ra, tập khí sẽ dẫn dắt hành vi mà ta chẳng hề hay biết, đến khi sự tỉnh thì mọi chuyện đã quá muộn màng.

Hòa Thượng nói: **“Vãng sanh Thế giới Tây Phương Cực Lạc cũng không gì khác hơn chính là đi làm Phật. Bạn chân thật có tâm của Phật!”** Ngài cũng từng dạy rằng Phật hiệu có thể gián đoạn nhưng Phật tâm thì không. Tâm Phật là tâm luôn lo nghĩ vì chúng sanh. Chúng ta đừng lầm tưởng rằng chỉ cần ngày ngày niệm Phật là đã có tâm Phật. Bởi lẽ, nếu *“miệng niệm Di Đà mà tâm tán loạn”* thì sẽ là *“đau mồm rát họng chỉ uống công”*, đó chỉ là trạng thái *“hữu khẩu vô tâm”* mà thôi.

Có người hằng ngày thân học Phật, học chuẩn mực Thánh Hiền, vẫn niệm Phật, sám hối nhưng lại dễ phiền não nảy sinh. Người như thế chưa thực sự là người học Phật. Tôi thường tự răn mình và khuyên mọi người rằng: đừng bao giờ tạo cơ hội cho bản thân phạm sai lầm. Chỉ cần nhận thấy việc làm nào hay nơi chốn nào có thể dẫn đến sai trái, tôi sẽ dừng lại ngay và không đến đó nữa.

Loài kiến chẳng cần bộ đàm nhưng luôn có quy tắc và rất cần cù, con trước đi đâu con sau theo đó. Còn chúng ta lại sống tùy tiện, đặc biệt là không làm tròn vai trò và trách nhiệm của mình, gây hao phí và tổn thất cho bao người. Chỉ cần một chút lơ là, chểnh mảng, một vườn rau đang xanh tốt có thể mất trắng sau vài tháng. Vì vậy, mỗi ngày chúng ta đều có thể tạo ra vô lượng công đức hoặc tạo vô biên tội nghiệp. Việc trồng rau đã vậy, việc *“trồng người”* còn quan trọng hơn gấp bội.

Thế nên, mỗi ngày ta phải y theo tiêu chuẩn của Phật, Bồ Tát và Thánh Hiền mà làm. Những gì các Ngài răn dạy, tuyệt đối đừng để xảy ra sai phạm. Bởi lẽ, khi đã sai một lần, tập khí phiền não sẽ dẫn dắt ta phạm lỗi lần thứ hai. Nếu ta nghiêm cẩn giữ mình để không sai phạm dù chỉ một lần, thì sẽ chẳng bao giờ có lần thứ hai làm lỗi.

Hòa Thượng dạy rằng: **“Phật thị môn trung hữu cầu tất ứng, nguyện của chúng ta nhất định sẽ thành.”** Thế nhưng, nguyện ước trong nhà Phật không phải là lời hứa suông, mà phải đúng đạo pháp và đúng phương pháp. Làm gì có chuyện chỉ nguyện suông mà đạt được thành tựu? Rất nhiều người phát nguyện nhưng chỉ dừng lại ở lời nói mà không thực làm. Hòa Thượng từng nhắc nhở:

trước mặt Phật, chúng ta đồng phát nguyện “*Chúng sanh vô biên thế nguyện độ*”, nhưng thực tế ta định dùng cách gì để cứu độ chúng sanh khi mà chính bản thân mình hằng ngày vẫn chưa hoàn thiện? Chẳng lẽ chỉ cần nguyện thôi là đủ hay sao?

Gần đây, có một nhóm người lúc nào cũng nghĩ đến việc ban phước, vậy mà những điều căn bản như “*Hiếu dưỡng phụ mẫu, Phụng sự sư trưởng, Từ tâm bất sát, Tu thập thiện nghiệp*” thì họ lại thực hiện không rõ nét. Những tiêu chuẩn đạo đức này phải được hành trì để trở thành tấm gương cho người khác thấy, nếu không làm được vậy thì làm sao độ được chúng sanh? Hằng ngày ta phát nguyện: “*Phiền não vô tận thế nguyện đoạn*” nhưng vẫn để phiền não đầy khởi. Phiền não là gì? Đó chính là những tập khí xấu ác. Ta vẫn chiều chuộng bản thân, thích ăn là ăn, thích ngủ là ngủ.

Có những người chưa tu hành, chưa học giáo huấn của Phật mà họ vẫn giữ mình không rượu bia, trà thuốc. Trong khi đó, chúng ta ngày ngày tiếp nhận lời Phật dạy mà tập khí xấu vẫn cứ nảy sinh. Điều này chứng tỏ nguyện lực của ta không thắng nổi nghiệp lực. Nếu không thắng được nghiệp lực, ta sẽ mãi chẳng thể chuyển đổi được cảnh giới nội tâm phạm phu của chính mình.

Qua bài học hôm nay, Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta phải xem việc lập nguyện là ưu tiên hàng đầu. Nguyện ấy là: “*Trên cầu thành Phật, dưới hóa độ chúng sanh*”. Muốn thành Phật, ta phải tiêu trừ hết những tập khí phạm phu thì mới có cơ hội. Còn muốn độ chúng sanh, ta phải nỗ lực hoàn thiện chính mình trước tiên. Tôi đã thấy nhiều người đi lên từ gian khó nhưng chỉ trong thời gian ngắn thực hành lời Phật dạy thì đã đạt được thành công. Lời Phật dạy chỉ đem lại điều tốt chứ không có điều xấu; chỉ cần tuân thủ làm theo thì trăm việc đều tốt đẹp, nghìn việc đều thành công, tuyệt đối không có thất bại.

Vậy tại sao chúng ta còn nghi ngờ, còn chần chừ mà không nỗ lực thực hiện? Tôi từng nói rằng, nếu nhiều người chưa tin thì chúng ta phải làm cho họ tin. Thậm chí dù vài chục năm trôi qua họ vẫn hoài nghi, ta hãy dùng cả cuộc đời này để chứng minh cho đến khi họ tin mới thôi. Nếu đến cuối cùng họ vẫn chưa tin thì cũng không sao cả. Sau khi ta rời khỏi thế gian này, họ sẽ tự khắc tin. Khi đó, ta đã chứng minh được rằng mình không hề nói dối.

Đây chính là con đường mà Hòa Thượng đã đi. Ngài đã dùng cả cuộc đời mình để làm bài học thân giáo sinh động nhất. Những năm đầu, người ta không tin Ngài. Ngài dùng cả đời để chứng minh, vậy mà vẫn có kẻ hoài nghi. Chỉ đến khi Ngài rời bỏ thế gian, người đời mới thực sự tin tưởng. Mỗi người học Phật, học chuẩn mực Thánh Hiền chúng ta cũng nên như vậy, đừng mong cầu người khác phải tin mình ngay lập tức. Nếu cưỡng cầu, đó là đã rơi vào “*phan duyên*”. Chỉ cần ta làm tốt việc của mình bằng cả cuộc đời, đó mới là bài học thân giáo giá trị nhất để chuyển hóa tâm hoài nghi của người đời. Đây chính là ý nghĩa chân thực của việc lập nguyện.

Có nhiều người khi thấy chúng ta cho đi như vậy liền thắc mắc: “*Chẳng lẽ cho nhiều như vậy sao?*” Tôi trả lời rằng: “*Đời sau thì tôi không biết nhưng cả đời này, tôi sẽ làm như vậy!*” Hôm trước, có một cậu sinh viên trẻ đến giao đồ, tôi đã tặng cậu một túi rau. Tôi tin chắc rằng chàng sinh viên ấy chưa bao giờ nghĩ đến việc mình đi giao hàng mà lại được người khác tặng quà như thế. Cậu ấy đã vô cùng ngạc nhiên. Chính hành động nhỏ này của chúng ta chắc chắn sẽ gieo vào lòng cậu ý niệm về sự sẻ chia và lòng tốt trong cuộc sống./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!